

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

PHILOSOPHY

Шифр та назва спеціальності

Для всіх спеціальностей

Освітня програма

Для всіх ОП

Рівень освіти

Бакалавр

Семестр

3-4

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Кафедра

Філософії (307)

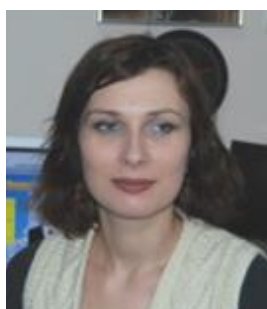
Тип дисципліни

Загальна, обов'язкова

Мова викладання

Англійська

Викладачі, розробники

Владленова Іліана Вікторівна

iliana.vladlenova@khpі.edu.ua

Доктор філософських наук, доцент, професор кафедри філософії НТУ «ХПІ».

Досвід роботи – 20 років. Автор понад 100 наукових та навчально-методичних праць. Провідний лектор з дисциплін: «Українська філософія: традиції і новації», «Філософія політики та права», «Гуманітарні проблеми високих технологій».

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна передбачає напрацювання здобувачами знань про систему філософських знань, які виступають методологічними засобами для аналізу природних, технічних і гуманітарних теоретичних та практичних проблем, навичок обґрунтовувати свою світоглядну та громадську позицію та самостійно аналізувати факти, явища та процеси в системі «людина-світ»; формування у майбутніх фахівців високих моральних якостей та навичок поведінки, які базуються на загальнолюдських цінностях, самосвідомості і почутті відповідальності, а також ознайомлення із сутністю, закономірностями і тенденціями розвитку сучасної цивілізації.

Мета та цілі дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти поглиблених світоглядних та теоретичних знань з філософії, розвиток абстрактного та критичного мислення, оволодіння науково-філософським категоріальним апаратом, а також розвиток навичок аналізу та оцінювання людської діяльності та подій навколишнього світу.

Мета та цілі дисципліни

Формування у здобувачів вищої освіти поглиблених світоглядних та теоретичних знань з філософії, розвиток абстрактного та критичного мислення, оволодіння науково-філософським категоріальним апаратом, а також розвиток навичок аналізу та оцінювання людської діяльності та подій навколишнього світу.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, індивідуальні завдання, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

Програмні компетентності згідно освітньої програми.

Результати навчання

Програмні результати навчання згідно освітньої програми.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 90 год. (3 кредити ECTS): лекції – 16 год., практичні заняття – 16 год., самостійна робота – 58 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з наступних дисциплін: "Історія та культура України".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття (семінари, практикуми), виконання індивідуальної роботи (реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах, робота з оригінальними роботами з філософії).

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Lectures

Lecture Topics	Кількість годин
Topic 1. Features of philosophical knowledge and the problem of its origin. The essence and types of worldviews. The place of worldview in the structure of personality. Philosophy as the synthesising theoretical foundation of worldview. The subject matter of philosophy. The specificity of philosophical knowledge. The structure, methods, and main functions of philosophy. The relationship between philosophy and science.	2
Topic 2. The main ideas of Ancient philosophy. The formation of ancient philosophy and the first philosophical ideas. Sophistry as a cultural phenomenon and a philosophy. Socrates' critique of the ideas of the Sophists and his view of the human being as a moral entity. The formation of a systematic conception of the world in philosophy — the theory of Ideas. Aristotle's logic and the problem of knowing the world. The first system of sciences. Hellenistic philosophy: main ethical ideas.	2

Topic 3. The further development of philosophy during the Middle Ages and the Renaissance.	2

The features of medieval philosophy and its place in world culture. The main ideas of Apologetics and Patristic Philosophy. Scholasticism and its role in the further development of rational knowledge. Philosophical and scientific ideas of the Renaissance.

Topic 4. Modern Western European and Western European philosophical thought.	2

The prerequisites for the emergence of Modern philosophy (political, economic, cultural, religious, worldview-related, etc.). Empiricism and rationalism as two trends in the philosophy of the Modern Age. Philosophical views of the Enlightenment and their significance for the development of Western European civilization.

Topic 5. The main ideas of German classical philosophy.	2

The phenomenon of critical philosophy in the development of philosophical thought. Immanuel Kant and the conditions of the possibility of knowledge. Kant's ethics. The main tenets of Schelling's philosophy of nature. G. W. F. Hegel: his philosophical system and method. Ludwig Feuerbach's anthropological materialism.

Topic 6. The transformation of knowledge about the world, the human being, and cognition in non-classical philosophy of the 19th – early 20th centuries.	2

The crisis of the rationalist view of the world order, the emergence of non-classical philosophy, and the main ideas of irrationalism. Dialectical materialism. The concept of the crisis of the ideal of classical rationality and the problem of the philosophical foundations of the justification of science (positivism, empiriocriticism). The main ideas of Ukrainian philosophical thought in universities during the 19th and early 20th centuries.

Topics 7–8. Contemporary Western European and domestic philosophical discourses.	4

The main directions and essential features of 20th–21st century philosophy. Philosophy of science (neopositivism, post-positivism). Philosophy of consciousness (E. Husserl's phenomenology). Philosophy of the human being (philosophical anthropology, existentialism). Ideas of the development of society and civilization. The problem of knowledge and language in 20th-century philosophy. The "postmodern" situation in contemporary culture and philosophy. Contemporary Ukrainian philosophy.

Загальна кількість годин	16

Practical seminars

Теми практичних/семінарських занять	Кількість годин	Вагові коефіцієнти <i>a</i>
Topic 1. The specificity of philosophical knowledge and its place in society. 1. The subject of philosophy, the key features of philosophical knowledge, and the functions of philosophy. 2. Components of philosophical knowledge and its relationship with mythology, religion, and science. 3. Worldview and its types. 4. Personality, worldview, and philosophy.	2	1

Topic 2. Ancient philosophy, main ideas, and their place in the development of civilization. 1. The formation of ancient philosophy and the first philosophical problems: the origin of the world, being, development, unity and discreteness of the world. 2. The emergence of logic and the doctrines of the Sophists. Socrates' critical thought and his view of the human being as a moral entity. 3. Plato's theory of Ideas and the emergence of a systematic conception of the world. 4. Aristotle's creation of the first system of sciences, his teachings on logic, and the problem of knowing the world. 5. Ethical issues in Hellenistic philosophy.	2	1
Topic 3. Philosophical ideas of the Middle Ages and the Renaissance. 1. Characteristic features of medieval philosophy and its place in world culture. 2. The problem of the relationship between reason and faith in the Middle Ages and its significance for the further development of philosophical and scientific thought. 3. Augustine's teachings on the human being, soul, and body; the Augustinian concept of time. 4. Scholasticism, its specifics, and ideas. Medieval Arabic philosophy and its influence on European culture and science. 5. Philosophical and scientific ideas of the Renaissance. 6. Humanism and the problem of the integrity of human individuality. Socio-political ideas of the Renaissance, utopianism.	2	1
Topic 4. Modern Western European and Ukrainian philosophical thought. 1. The Scientific Revolution and the first scientific worldview of the 17th century. 2. Empiricism of the Modern Age, the problem of knowledge, and the materialist conception of the world. 3. The evolution of empiricism. Rationalism of the Modern Age, Descartes' rules of method, and method of doubt. 4. Spinoza's materialism and ethics. Leibniz's philosophy; the personal dimension of being. 5. The philosophy of the Enlightenment as the foundation of modern civilization: concepts of natural human rights, universal education, socio-political progress, and the omnipotence of reason. Features of mechanistic methodology in the humanities and natural sciences; the human being as a machine. 6. Main features of Ukrainian philosophical thought. Philosophical thought of the Ukrainian Renaissance (15th–17th centuries). The main ideas of H. S. Skovoroda's philosophy.	2	1
Topic 5. The main ideas of German classical philosophy. 1. Features of German classical philosophy. Kant's critical philosophy and the synthesis of empiricism and rationalism. Agnosticism. The categorical imperative as a humanistic position; Kant's concept of freedom. 2. Philosophical views of Fichte and Schelling. 3. Hegel's philosophy: the identity of thought and being. The Science of Logic. Philosophy of nature and philosophy of spirit. Hegelian dialectics. The problem of the human being in Ludwig Feuerbach's materialism.	2	1

Topic 6. The development of knowledge about the world, the human being, and cognition in non-classical philosophy of the 19th – early 20th centuries.

2

1

1. The crisis of the rationalist view of the world and the emergence of non-classical philosophy. Critique of Western civilization, its “humanism,” the idea of the will to power, and the concept of the Übermensch in the philosophy of F. Nietzsche.
2. The place of the human being and the problem of the relationship between the individual and society in Marxism. The essence of the materialist interpretation of the historical process: the dialectical-materialist idea of practice in the theory of knowledge. The formation of the scientific trend in philosophy.
3. Auguste Comte’s positivism. Empiriocriticism of Ernst Mach and Richard Avenarius.
4. A new understanding of the human being in Sigmund Freud’s psychoanalytic philosophy, providing a scientific justification for the irrational character of individual human existence.
5. The main ideas of university philosophical thought in 19th-century Ukraine.
6. Cosmism of V. Vernadsky.

Topic 7. Philosophical discourse of the contemporary era.

2

1

1. The main directions and essential features of 20th–21st century philosophy.
2. Husserl’s phenomenology and the problem of consciousness.
3. Knowledge about the human being in philosophical anthropology and existentialism: openness to the world, freedom, responsibility, life and death, the meaning of life.
4. Transformation of methodology and logic in the development of science in neopositivism and post-positivism.
5. The essence of the philosophy of pragmatism.
4. Spinoza’s materialism and ethics. Leibniz’s philosophy; the personal dimension of being.
5. The philosophy of the Enlightenment as the foundation of modern civilization: concepts of natural human rights, universal education, socio-political progress, and the omnipotence of reason. Features of mechanistic methodology in the humanities and natural sciences; the human being as a machine.
6. Main features of Ukrainian philosophical thought. Philosophical thought of the Ukrainian Renaissance (15th–17th centuries). The main ideas of H. S. Skovoroda’s philosophy.

Topic 8. Philosophical discourse of the contemporary era.

2

1

1. Religious-philosophical concepts. Socio-philosophical concepts of the 20th–21st centuries.
2. The search for methodology in the humanities: main ideas of hermeneutics and structuralism.
3. The crisis of the contemporary era and the “postmodern” situation in contemporary culture and philosophy.
1. Characteristic features of medieval philosophy and its place in world culture.
2. The problem of the relationship between reason and faith in the Middle Ages and its significance for the further development of philosophical and scientific thought.
3. Augustine’s teachings on the human being, soul, and body; the Augustinian concept of time.
4. Scholasticism, its specifics, and ideas. Medieval Arabic philosophy and its influence on European culture and science.
5. Philosophical and scientific ideas of the Renaissance.
6. Humanism and the problem of the integrity of human individuality. Socio-political ideas of the Renaissance, utopianism.

Загальна кількість годин

$$16 \quad \sum_{i=1}^n a_i = 8$$

Лабораторні заняття

Лабораторних робіт в рамках дисципліни не передбачено.

Контрольні роботи

Теми контрольних робіт

Вагові коефіцієнти b **Topic 1. Philosophy from Antiquity to the Modern Age.**

0,5

Topic 2. Philosophy from the Enlightenment to the modern world.

0,5

Загалом

$$\sum_{i=1}^m b_i = 1$$

Самостійна робота

Курс передбачає підготовку до усних відповідей на проблемні питання, самостійне вивчення питань, які не викладаються під час лекцій, – це отримує поточне оцінювання. Також передбачено виконання індивідуальних робіт: стаття, реферат, есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог.

Опрацювання теоретичного матеріалу

Курс передбачає підготовку до усних відповідей на проблемні питання, самостійне вивчення питань, які не викладаються під час лекцій. Також передбачено виконання індивідуальної роботи у вигляді реферату; можливі інші види індивідуальної роботи – есе, участь у конференціях та спеціалізованих семінарах (із написанням тез), робота з оригінальними роботами з філософії тощо. Ці роботи є письмовими і складаються відповідно до вимог).

Теми для самостійного вивчення

Кількість годин

Topic 1. General characteristics of the philosophical thought of the Ancient East.

1

Topic 2. Ancient natural philosophy. Atomism.

1

Topic 3. The problem of the human being in Socrates' teachings and its further transformation in ancient philosophy.	1
Topic 4. Plato's idealism and its development in ancient philosophy.	1
Topic 5. Aristotle's philosophy and its significance.	1
Topic 6. Main features and stages of development of Medieval philosophy.	1
Topic 7. Philosophy of Thomas Aquinas.	1
Topic 8. Natural-philosophical issues of the Renaissance (N. Copernicus, G. Bruno, G. Galileo, etc.).	
Topic 9. Natural-philosophical issues of the Renaissance (N. Copernicus, G. Bruno, G. Galileo, etc.).	1
Topic 10. Features of Modern Age philosophy.	1
Topic 11. Empiricism of F. Bacon and its evolution in the Modern Age.	1
Topic 12. Method and system of R. Descartes' philosophy.	1
Topic 13. Main ideas of the Enlightenment and their significance.	1
Topic 14. General features and main achievements of German classical philosophy.	1
Topic 15. Theory of knowledge of I. Kant.	1
	1
Topic 16. Ethical teaching of I. Kant.	1
Topic 17. Dialectics of G. W. F. Hegel.	1
Topic 18. Content and features of Marxist philosophy.	1
Topic 19. Non-classical philosophy in Western Europe in the 19th century.	1
Topic 20. Main features and directions of contemporary Western philosophy.	1
Topic 21. Main ideas and features of anthropological philosophy in the 20th–21st centuries.	1
Topic 22. Philosophy of science in the 20th–21st centuries.	1
Topic 23. Features of religious philosophy in the 20th century.	1
Topic 24. The problem of the irrational in 20th–21st century philosophy (psychoanalysis, existentialism, hermeneutics, etc.).	1
Topic 25. Philosophy of postmodernism.	1
Topic 26. Socio-philosophical concepts of the 20th–21st centuries.	1
Topic 27. National features of Ukrainian philosophy.	1
Topic 28. Philosophy of Ukraine in the 19th century.	1
Topic 29. Philosophy of Ukraine in the 20th–21st centuries.	1
Загальна кількість годин	29

Тематика індивідуальних завдань

Реферат (есе) включає: титульний лист, вступ, основну частину, висновок, список літератури. Предмет, тема, мета роботи повинні бути узгоджені. Предмет дослідження – це те, що знаходиться в межах об'єкта (предмет визначає тему дослідження). Мета дослідження визначає те, до чого прагне здобувач у своїх наукових дослідженнях, тобто кінцевий результат роботи (мета повинна корелювати з отриманими висновками). Структура, назви розділів повинні відображати загальну тему роботи. Зміст обмежується 2-3 главами, які обов'язково поділяються на параграфи чи підрозділи. Назви розділів повинні відображати філософську тематику проблеми. Метод або методологію проведення роботи доцільно описувати в тому випадку, якщо вони відрізняються новизною або представляють інтерес з точки зору даної роботи. Широко відомі методи тільки називаються. Результати роботи, які висвітлюються у висновках, описуються точно і інформативно. Наводяться основні теоретичні та експериментальні результати, фактичні дані, виявлені взаємозв'язки і закономірності. При цьому віддається перевага новим результатам і даними, які, на думку автора роботи, мають практичне значення. Висновки можуть супроводжуватися рекомендаціями, оцінками, пропозиціями, гіпотезами, описаними у вихідному документі.

Теми індивідуального завдання

Topic 1. Key concepts of Max Scheler's philosophical-anthropological concept: openness to the world, eccentricity, and the "defectiveness" of the human being. The evolution of Scheler's ideas.

Topic 2. Continuation and interpretation of Scheler's anthropology. G. Plessner: "The Levels of the Organic and Man." The problem of interaction between the organism and the environment.

Topic 3. Bio-anthropological ideas of A. Gehlen. The human being as a non-specialized entity. Gehlen's pluralistic ethics. Academic integrity in presenting philosophical research.

Topic 4. Culture as the "environment" of human existence. E. Rothacker's theory of "way of life" and his concept of the human being as a creator and bearer of culture.

Topic 5. Insolvent M. Landmann's critique of the "genetic kinship" between humans and animals.

Topic 6. Philosophy of Hans-Eduard Hengstenberg (1904–1998), religious-anthropological ideas.

Topic 7. The existential model of the human being in philosophy and culture.

Topic 8. The problem of alienation and futurological ideals in post-Marxist concepts (M. Horkheimer, T. Adorno, H. Marcuse, J. Habermas).

Topic 9. The communicative-anthropological concept of M. Buber. "I," "Thou," and "It" as the main types of human relation to the world. Encounter as the basis of human existence.

Topic 10. Structuralist anthropology: the human being in the discourses of culture and power (C. Lévi-Strauss, J. Lacan, M. Foucault).

Topic 11. Critique of human subjectivity and the phenomenon of the "death of the author" in poststructuralism and postmodernism (R. Barthes, J. Derrida, G. Deleuze, J. Baudrillard).

Topic 12. Teilhard de Chardin's "Christian evolutionism." The "Anthropic Principle" as an argument of contemporary creationism.

Topic 13. Culturogenesis as anthroposociogenesis. Models of culturogenesis: the play model (J. Huizinga), the psychoanalytic model (S. Freud, C. G. Jung), the semiotic model (C. Lévi-Strauss, J. Derrida).

Topic 14. The problem of life and death in philosophy and culture. Death as an ontological boundary..

Topic 15. The meaning of life as an integral characteristic of human existence. The essence of the human being in the context of the advancement of the scientific and technological dimension of the world.

Topic 16. The problem of freedom in culture and philosophy. The human being as freedom (J.-P. Sartre).

Topic 17. E. Fromm's concept of "freedom from..." and "freedom for..."

Topic 18. "The Mass Man" and the problem of loneliness.

Topic 19. The biological aspect of the human phenomenon as a prerequisite for human existence. Manifestations of human corporeality (fear, shame, aggression, laughter, crying).

Topic 20. The metaphysics of sex in the history of culture. Masculine, feminine, love, sexuality.

Topic 21. The rationalist model of the human being. The human as a "rational animal." Human intelligence and artificial intelligence.

Topic 22. The rationalist model of the human being. The human as a "rational animal." Human intelligence and artificial intelligence.

Topic 23. Features of the contemporary socio-cultural situation and its impact on the socialization process. The influence of mass media and computer technologies.

Topic 24. Communication as the basis of communicative culture. Intersubjectivity, virtualization of the human "I." Problems of virtual communication.

Topic 25. The problem of intersubjectivity and the mechanisms of personal self-identification.

Topic 26. Activity as an essential characteristic of the human being. Types of activity. Tools of labor as an extension of human corporeality.

Topic 27. Technology as an attribute of human life. The human being in a technical civilization. Technology and the process of globalization.

Topic 28. Human intelligence and artificial intelligence in the post-analytic tradition (H. Putnam, D. Dennett).

Topic 29. Transhumanism and the problem of the "posthuman" in contemporary philosophy and culture. Issues of contemporary bioethics.

Загальна кількість годин 29

Неформальна освіта

Здобувач має можливість перезарахувати окремі теми або курс, для зарахування необхідно надати: сертифікат (електронний або друкований) про проходження відповідних курсів, опис програми із зазначенням змісту тем, обсягу та тривалості.

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Kenny, A. (2010). A New History of Western Philosophy. Oxford, UK: Oxford University Press.
2. Copleston, F. (1993). A History of Philosophy (Vols. 1–11). London, UK: Continuum.
3. Soames, S. (2019). The World Philosophy Made: From Plato to the Digital Age. Princeton, NJ: Princeton University Press.
4. Gottlieb, A. (2000). The Dream of Reason: A History of Philosophy from the Greeks to the Renaissance. New York, NY: W. W. Norton & Company.
5. Russell, B. (1946). A History of Western Philosophy. London, UK: George Allen & Unwin.
6. Churchland, P. M. (1986). Neurophilosophy: Toward a Unified Science of the Mind–Brain. Cambridge, MA: MIT Press.

7. Stanford Encyclopedia of Philosophy. (n.d.). Various entries on central philosophers and concepts. Retrieved from <https://plato.stanford.edu>
8. Popkin, R. H., & Stroll, A. (2005). *Philosophy Made Simple*. New York, NY: John Wiley & Sons.
9. Copleston, F. (1999). *Philosophy in the Modern World: A New History of Western Philosophy – Volume 4*. Oxford, UK: Oxford University Press.
10. Grayling, A. C. (2019). *The History of Philosophy*. London, UK: Penguin Books.

Додаткова література

1. Barnes, J. (1982). *Aristotle*. Oxford, UK: Oxford University Press.
2. escartes, R. (1989). *Meditations on First Philosophy* (J. Cottingham, Trans.). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
3. Nietzsche, F. (2006). *Thus Spoke Zarathustra* (A. Del Caro, Trans.). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
4. Hegel, G. W. F. (1977). *Phenomenology of Spirit* (A. V. Miller, Trans.). Oxford, UK: Oxford University Press.
5. Kant, I. (1998). *Critique of Pure Reason* (P. Guyer & A. W. Wood, Trans.). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
6. Husserl, E. (2001). *Logical Investigations* (J. N. Findlay, Trans.). London, UK: Routledge.
7. Heidegger, M. (1962). *Being and Time* (J. Macquarrie & E. Robinson, Trans.). New York, NY: Harper & Row.
8. Sartre, J.-P. (2007). *Existentialism Is a Humanism* (C. Macomber, Trans.). New Haven, CT: Yale University Press.
9. Foucault, M. (1977). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison* (A. Sheridan, Trans.). New York, NY: Pantheon Books.
10. Derrida, J. (1976). *Of Grammatology* (G. C. Spivak, Trans.). Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
11. Fromm, E. (1941). *Escape from Freedom*. New York, NY: Farrar & Rinehart.
- Habermas, J. (1984). *The Theory of Communicative Action* (T. McCarthy, Trans.). Boston, MA: Beacon Press.
12. Merleau-Ponty, M. (2012). *Phenomenology of Perception* (D. A. Landes, Trans.). London, UK: Routledge.
12. Whitehead, A. N. (1978). *Process and Reality*. New York, NY: Free Press.
- Taylor, C. (1989). *Sources of the Self: The Making of the Modern Identity*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
13. Rorty, R. (1989). *Contingency, Irony, and Solidarity*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
14. Popper, K. (2002). *The Logic of Scientific Discovery*. London, UK: Routledge.
- Kuhn, T. S. (2012). *The Structure of Scientific Revolutions* (50th Anniversary ed.). Chicago, IL: University of Chicago Press.
15. Levinas, E. (1969). *Totality and Infinity: An Essay on Exteriority* (A. Lingis, Trans.). Pittsburgh, PA: Duquesne University Press.
16. Buber, M. (2004). *I and Thou* (W. Kaufmann, Trans.). New York, NY: Scribner.

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо у відповідності до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні, семінарські), k_1	Індивідуальне завдання (реферат, есе), k_2	Підсумковий контроль (іспит), k_3
0,4	0,4	0,2

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = \Pi \cdot k_1 + I \cdot k_2 + \Pi_k \cdot k_3$$

де: Π – середньозважена середня оцінка за поточний контроль

I – оцінка за виконання індивідуального завдання

Π_k – оцінка за підсумковий контроль

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді .

Оскільки, у силу специфіки предмету ваговий коефіцієнт кожної усної відповіді тотожні один одному, тобто $a_1 = a_2 = \dots = a_n$ то

$$\Pi = \frac{\Pi_1 \cdot a_1 + \Pi_2 \cdot a_2 + \dots + \Pi_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i} = \frac{\Pi_1 + \Pi_2 + \dots + \Pi_n}{n} \text{ (середнє арифметичне)}$$

де: n – кількість відповідей за семестр

Поточні оцінки за кожну складову (Π , K , I , ...) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХПІ».

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

26.08.2025

Завідувачка кафедри
Ольга ГОРОДИСЬКА